

RECENTE PUBLICATIES***RECENT PUBLICATIONS***

ICES 2008. REPORT OF THE WORKING GROUP ON SEABIRD ECOLOGY (WGSE), 10-14 MARCH 2008, LISBON, PORTUGAL. ICES CM 2008/LRC:05. 99 pp.

Op het moment van samenstellen was een laatste versie van het conceptrapport 2008 van de ICES werkgroep zeevogel ecologie beschikbaar op het web, en te zijner tijd zal daar ook de definitieve versie verschijnen. Voor hen die deze werkgroep niet kennen, jaarlijks buigen een aantal zeevogelexperts zich over enkele prangende onderwerpen, en zij proberen nog tijdens de workshop de stand van zaken schriftelijk samen te vatten en rapporteren zo snel mogelijk na deze gebeurtenis in rapportvorm aan ICES. Deze rapporten zijn tegenwoordig vrij beschikbaar en te downloaden op het volgende adres:

<http://www.ices.dk/reports/LRC/2008/WGSE/WGSE2008.pdf>

ICES WGSE werd in 2008 in Lissabon gehouden en de onderwerpen waren dit maal: Klimaatverandering en zeevogels, de bijvangst van zeevogels in beugvisserijen (*longline fisheries*) in Europa (veel pijlstormvogels!) en mogelijkheden om de problemen in de hand te houden, aanbevelingen voor urgent onderzoek en monitoringprogramma's betreffende bijvangsten in deze visserij, bijvangsten in andere visserijen in Europa en, een geheel ander onderwerp, de ecologische rol van ziekten en parasieten in zeevogelpopulaties. (CJC)

Pyle P. 2008. IDENTIFICATION GUIDE TO NORTH AMERICAN BIRDS. Slate Sleek Press, Point Reyes Station, California, 836pp.

De ondertitel van dit boek luidt: *A compendium of information on identifying, ageing, and sexing waterbirds, diurnal raptors, and gallinaceous birds in the hand*. De voor de hand liggende vraag bij het lezen van deze titel zou misschien zijn: "Wat moet ik nu met een veldgids van Noord-Amerikaanse vogels?". Nou, dat kon nog wel eens meevallen! Deze dikke pil is volgepropt met handkenmerken van watervogels,

roofvogels, hoenders en zeevogels, waarvan er vele in West Europa voorkomen. Alle in Europa voorkomende duikers, jagers en alkachtigen en de meeste duikeenden, stormvogels, meeuwen en sterns die wij kennen worden uitvoerig behandeld. Anders dan in normale veldgidsen worden hier allerlei handkenmerken uitgespit, worden ruistadia beschreven en zijn lijstjes maten opgenomen op grond waarvan de geslachten kunnen worden onderscheiden of waarvan de herkomst kan worden afgeleid. Voor mij het boek dat ik altijd al had willen schrijven (voor Europa), maar waar ik nooit de tijd voor vond. De terminologie is Amerikaans en dat is even wennen. De tekst zit vol met afkortingen. Het zal even oefenen zijn om prompt te begrijpen wat ATY is of wat er wordt bedoeld met Juv-HY/SY, maar er zit wel degelijk logica in. Gelukkig zit er een lijst met afkortingen in de binnenkaft achterin, zodat het steeds gemakkelijk en snel na te kijken is. Het boek bevat veel illustraties, de meeste schematisch en *to the point*: geen artistieke hoogstandjes, maar nuttige schetsen waar de bedoelde kenmerken duidelijk worden afgebeeld. Ja, natuurlijk zijn er punten van kritiek! Niets is makkelijker dan als een ware betweter de bijna 900 pagina's door te vlooien en hoopjes zout op tal van slakken te gooien. Zeker, opvallende kenmerken zijn gemist door de auteur, maar het aardige is, dat hij de laatste is om te beweren dat dit het definitieve werk genoemd mag worden! Sterker nog, hij nodigt kritische lezers uit om de kritiekpunten met andere lezers te delen en daarom heeft de uitgever een website opgericht waar aanmerkingen gepost kunnen worden. Dat heeft zin en zinnige kritiek zal ook zeker gebruikt worden bij een eventuele heruitgave van dit boek. Het is te hopen dat de punten van verbetering uiteindelijk ook online beschikbaar worden gesteld, zodat gebruikers daar eenvoudig kennis van kunnen nemen. Het discussieforum is te vinden op

<http://slatecreekpress.com/forum/index.php?board=1.0>

Lichtelijk moeizaam zijn de conventies wat betreft de biometrie, althans voor ons Europeanen. Wij meten meestal "total tarsus" en niet "tarsus" volgens dit boek en dat maakt onze maten moeilijk vergelijkbaar. De neiging bij ons om de vleugellengte te meten door de bolling in de hand plat te drukken en bovendien door een maximale maat te nemen (maximaal gestrekte primaries) verschilt ook al van de gangbare methode in deze gids (*Wing chord*, waar de natuurlijke bolling van de veren intact is gelaten). Tot wat voor verwarring een verschillende meetwijze (of een fout *beschreven*

meetwijze) kan leiden heb ik al eens beschreven in een artikel over de herkomst van gestrande Kleine Alken. Voor wat betreft het gebruik van biometrische gegevens en bij het maken van vergelijkingen tussen hier genomen maten en opgaven in dit boek is dus voorzichtigheid geboden. Op internet is nog bijzonder weinig over dit boek te vinden, de inkt is nog nat. De \$88.28 die ik moest besteden om de gelukkige eigenaar van dit werk te worden was in elk geval prima besteed. Weinig boekhandelaren bieden de gids aan, maar via bookworm@svn.net of <http://www.SlateCreekPress.com> is een succesvolle bestelling te plaatsen (CJC).

Mendel B., N. Sonntag, J. Wahl, P. Schwemmer, H. Dries, N. Guse, S. Müller & S. Garthe 2008. PROFILES OF SEABIRDS AND WATERBIRDS OF THE GERMAN NORTH AND BALTIC SEAS: DISTRIBUTION, ECOLOGY AND SENSITIVITIES TO HUMAN ACTIVITIES WITHIN THE MARINE ENVIRONMENT. Naturschutz und Biologische Vielfalt, Heft 61, Bundesamt für Naturschutz, Bonn, 427pp, €30, bestellen via www.lv-h.de/bfn klik op Schriftenreihen/Naturschutz und Biologische Vielfalt.

Weinig Nederlandse zeevogelaars bekommeren zich veel om het voorkomen van vogels in Duitse wateren. Deze gids laat nog maar eens zien dat dit onterecht is, want onze oosterburen huisvesten niet alleen internationaal betekenisvolle aantallen zeevogels, maar zij zorgen er ook beter voor dan wij. Dit boek geeft een overzicht van het voorkomen van de in Duitsland broedende zeevogels en talrijke doortrekkers of overwintelaars, van de duikeenden tot en met de sterns, in geheel Duitsland. In een lange reeks soortbesprekingen komen zaken als taxonomie, voorkomen in de wereld en in Europa, de status in Duitsland, het voorkomen in het Duitse deel van de Noordzee en de Oostzee, populatietrends, algemeenheden over identificatie, de biologie en ecologie, alsmede algemeenheden en lokaal gemeten aspecten van de voedsel-ecologie aan de orde. Ingebed in feitelijkheden zoals de positie op de rode lijst en de beheersstatus volgens de EU Vogelrichtlijn, SPEC, de Bonn Conventie, de Bern Conventie of AEWA worden vervolgens de voornaamste bedreigingen voor elke soort toegelicht. De hoofdstukken besluiten met een opsomming van de voornaamste onderzoeksbehoeften. Het is al met al geen prettig leesboek, maar wel een zeer strak georganiseerd en daarmee bruikbaar naslagwerk. Voor liefhebbers van Duits, dit boek is ook in die taal

uitgegeven (Heft 59 in dezelfde serie). Goede waar voor een betrekkelijk klein bedrag. (CJC)

Mayr G., C.J. Hazevoet, P. Dantas & M. Cachão 2008. A STERNUM OF A VERY LARGE BONY-TOOTHED BIRD (PELAGORNITHIDAE) FROM THE MIOCENE OF PORTUGAL. *Journal of Vertebrate Paleontology* 28(3):762–769.

Het borstbeen (sternum) van een bijzonder grote zeevogel met benige tanden (*Pelagornithidae*) uit het Mioceen van Portugal wordt beschreven. Het fossiel werd gevonden op ongeveer een km ten oosten van Costa da Caparica, Almada (Portugal) in de bovenste zandsteenlagen van het Setúbal schiereiland (linker oever van de rivier de Taag, zuidelijk van Lissabon), een gefossiliseerde (zee)klif. Het driedimensionaal bewaard gebleven fossiel is één van de grootste tot dusverre bekende borstbenen van een vliegende vogel, aanzienlijk completer dan de enige twee eerder bekende borstbeenderen van een pelagornithid. Het borstbeen is provisorisch toegeschreven aan *Pelagornis miocaenus* Lartet, 1857 (de Miocene False-Toothed Pelican), de enig bekende pelagornithid uit het Europese Mioceen en, met een vleugelspanwijdte van zo'n zes meter, de grootste tot op heden bekende Europese zeevogel. Pelagornithids gingen vermoedelijk vooral (over zee) zeilend door het leven, omdat aanhoudend klapwieken zo goed als onmogelijk moet zijn geweest. Helaas is de soort al lang uitgestorven, want het vliegbeeld van zo'n *Pelagornis* zou een spectaculair silhouet aan de horizon van een hedendaagse zeetrecteller hebben opgeleverd! De Pelagornithidae waren een succesvolle groep, bekend van het Laat Paleoceen (c. 57 MYBP) tot het Vroeg Plioceen (c. 4 MYBP), waarvan fossielen bekend zijn van alle continenten, inclusief Antarctica dat pas vanaf het Oligoceen (c. 28 MYBP) met ijs bedekt raakte (CJC)